

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-743567-V/13/ŁK

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 527 64 53

Warszawa, 8. VIII. 2013.

Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

Na kanwie rozpatrywanej przeze mnie sprawy, związanej z przeprowadzaniem przedterminowych wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta, powzięłam wątpliwość dotyczącą redakcji przepisów art. 474 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)*.

Zgodnie z art. 474 *Kodeksu wyborczego*:

„§ 1. Wybory wójtów zarządza Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, łącznie z wyborami do rad gmin, w trybie określonym w art. 371.

§ 2. W razie konieczności przeprowadzenia wyborów wójta przed upływem kadencji z przyczyn określonych w ustawach, Prezes Rady Ministrów zarządza, w drodze rozporządzenia, wybory przedterminowe w trybie określonym w art. 371, z zastrzeżeniem § 3.

§ 3. Jeżeli uchwała rady albo postanowienie komisarza wyborczego o wygaśnięciu mandatu wójta zostały zaskarżone do sądu administracyjnego, wybory

przedterminowe wójta zarządza się i przeprowadza w ciągu 60 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku sądu administracyjnego oddalającego skargę."

Stosownie do art. 371 Kodeksu wyborczego:

„§ 1. Wybory do rad zarządza się nie wcześniej niż na 4 miesiące i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji rad. Datę wyborów wyznacza się na ostatni dzień wolny od pracy poprzedzający upływ kadencji rad.

§ 2. Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, wyznacza, w drodze rozporządzenia, datę wyborów zgodnie z § 1 oraz określa dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w kodeksie (kalendarz wyborczy).

§ 3. Rozporządzenie, o którym mowa w § 2, podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 80 dniu przed dniem wyborów".

Wątpliwość, o której mowa na wstępie niniejszego pisma dotyczy odesłania do trybu przeprowadzania wyborów określonego w art. 371 *Kodeksu wyborczego* w przypadku przeprowadzania wyborów przedterminowych. Artykuł 371 *Kodeksu* reguluje bowiem tryb zarządzania wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w „zwykłych” okolicznościach, tj. wskutek upływu kadencji. W szczególności art. 371 § 1 określa termin zarządzania wyborów na „nie wcześniej niż na 4 miesiące i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji rad” oraz termin przeprowadzenia wyborów na „ostatni dzień wolny od pracy poprzedzający upływ kadencji rad”.

Odesłanie, o którym mowa może sugerować, iż wybory (o ile uchwała o wygaśnięciu mandatu wójta nie zostanie zaskarżona - por. art. 474 § 3 *Kodeksu wyborczego*) mogą zostać zarządzane wyłącznie wraz z upływem kadencji, co sprawiłoby, że sama instytucja wyborów przedterminowych pozostawałaby instytucją martwą.

Wątpliwości te są tym bardziej uzasadnione, iż uprzednio obowiązujące przepisy dotyczące wyboru wójta, burmistrza i prezydenta miasta, tj. *ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, Dz.U. z 2010 r., Nr 176, poz. 1191*, regulowały kwestię trybu przeprowadzenia wyborów przedterminowych odmiennie. Artykuł 5 ust. 2 tej ustawy stanowił bowiem, iż „przedterminowe wybory wójta zarządza Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, w trybie określonym w art. 26 ustawy, o której mowa w art. 2 ust. 2 [*ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, Dz. U. z 2010 r., Nr 176, poz. 1190 ze zm. - przyp. własny*]”.

Odmienne niż w przypadku obecnie obowiązującej regulacji *Kodeksu wyborczego*, było to odesłanie do przepisów regulujących tryb przeprowadzania przedterminowych wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, które w szczególności zakreślały inny termin przeprowadzenia wyborów (90 dni od wystąpienia przyczyny uzasadniającej przeprowadzenie przedterminowych wyborów).

Kodeks wyborczy również zawiera przepisy regulujące tryb przeprowadzania przedterminowych wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. Są to przepisy art. 372 tej ustawy, stanowiące analogiczną regulację do

uprzednio obowiązującego art. 26 *Ordynacji wyborczej do rad*. Zgodnie z art. 372 § 1 Kodeksu wyborczego, wybory przedterminowe przeprowadza się bowiem w terminie 90 dni od wystąpienia przyczyny uzasadniającej ich przeprowadzenie.

Powyższe prowadzi do wniosku, iż w toku prac nad projektem *Kodeksu wyborczego* mogło dojść do omyłki redakcyjnej i w przepisie art. 474 § 2 zamiast odesłania do art. 372 (tryb przeprowadzania wyborów przedterminowych do rad), znalazło się odesłanie do art. 371 (tryb przeprowadzania wyborów w związku z końcem kadencji rad).

Należy podkreślić, że to odesłanie było obecne od samych początków procedowania przez Parlament nad projektem ustawy *Kodeks wyborczy*. Już art. 482 § 2 pierwotnego projektu ustawy (druk sejmowy nr 1568) zawiera bowiem odesłanie do art. 355 projektu, regulującego tryb przeprowadzania wyborów do rad gmin w związku z końcem kadencji i ta - jak się wydaje - omyłka, pozostała niezauważona przez opiniujące projekt Biuro Analiz Sejmowych (opinia z 12 marca 2009 r.) i Radę Ministrów (stanowisko przekazane z pismem z 24 czerwca 2009 r., nr DSPA-140-91(4)/09), jak również przez procedujących nad projektem posłów i senatorów.

Jej skutkiem może być natomiast faktyczna niemożność zarządzenia przez Prezesa Rady Ministrów przedterminowych wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta w przypadku niezaskarżenia do sądu administracyjnego uchwały rady gminy stwierdzającej wygaśnięcie mandatu.

Zauważyć przy tym należy, iż wprawdzie do obecnie przypadającej kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast problem ten się nie odnosi (zgodnie bowiem z 16 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Kodeks*

wyborczy, Dz.U. Nr 21, poz. 113 ze zm. stosuje się do nich przepisy dotychczasowe, a więc ustawę o bezpośrednim wyborze wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz Ordynację wyborczą do rad), jednak zważywszy na zbliżający się termin przeprowadzenia wyborów samorządowych (przełom 2014 i 2015 roku) i biorąc pod uwagę długość procesu legislacyjnego w przypadku próby nowelizacji art. 474 § 2 *Kodeksu wyborczego*, przedstawiony w niniejszym piśmie problem wydaje się aktualny.

Powyższe przestanki skłoniły mnie do wystąpienia do Pana Premiera w trybie art. 13 ust. 1 pkt 2 *ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.)* z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do omówionej kwestii.

Łeoz wyney szcedu

Jana Jijca